

שייכות ענין הניסים ליחוד הוי' ואלוקים

הרב שניאור זלמן שיחי' העכט
משפיע בישיבה

א

יבאר ג' סוגי ניסים ושרשם

מבואר בכ"מ בחסידות¹ בענין הניסים ופעולתן בעולם, שיש בזה כמה סוגים. יש ניסים שלמעלה מהטבע, כהניסים של קריעת ים סוף, הפיכת מים לדם וכו'. ויש ניסים המלווים בדרכי הטבע, ובהם גופא כמה אופנים: (א) שלבושי הטבע הם באופן שניכר שהם רק לבוש להנס. (ב) שלבושי הטבע מעלימים על הנס המלווה בהם. והנה, ידוע ששרש הטבע הוא משם אלוקים, ושרש הניסים הוא משם הוי'. ומובן, שע"י ענין הניסים בעולם, נעשה יחוד בין הוי' ואלוקים. וכמבואר בסה"מ עטר"ת ע' קצ"ד שכל נס הוא יחוד הוי' ואלוקים, דענין היחוד הוא, תוספת אור משם הוי' בשם אלוקים, להיות בחינת גילוי אור. ויש בזה ב' מדרגות: שילוב הוי' באד', ושילוב אד' בהוי', "וזהו הב' בחינות בניסים". והיינו, שכל דוגמא בניסים מבטא עוד דרגא ובחי' ביחוד הוי' ואלוקים.

ולכאורה צריך ביאור, הרי ניסים שלמעלה מהטבע ענינם שידוד מערכות הטבע, ואם כן, אין זה שייך לכאורה ליחוד הוי' ואלוקים, שענינו חיבור של הוי' ואלוקים, באופן שהמטה אינו מתבטל?

ולכאוי' יש לומר, ע"פ המבואר במאמר זה היום וכו',² בפירוש הענין דנס שהוא מלשון הרמה. היינו, שעל ידי הנס נעשה הרמה ועליה בטבע, וזה בעיקר בנס המלווה בטבע. אלא שאעפ"כ, מזה שגם ניסים שלמעלה מהטבע נקראים בשם נס, לשון הרמה, מובן, שגם ע"י ניסים אלו, נעשה הרמה ועליה בטבע.

(והנה הגם שבפיה"מ פקל"ט מבואר שזה שנס שלמעלה מהטבע נקרא בשם נס - מלשון הרמה, הוא, כי גם ביטול הטבע הוא ענין של הרמת ועליית הטבע, אבל בסה"מ תרע"ח [שמציין במאמר זה היום] מבואר, שגם בנס שלמעלה מהטבע נעשה הרמה בטבע עצמו).

והביאור בזה הוא, דמכיון ששידוד הטבע שע"י הנס הוא, רק בפרט א', ולא בכללות הדבר. כמו למשל, בהנס דקריעת ים סוף, שהשינוי והשידוד דהטבע, היה רק

(1) כימי צאתך תשי"ב ועוד.

(2) סה"מ מלוקט ג'.

בזה, שהמים ניצבו כנר וחומה. אבל, עצם חומר המים, נשאר כמו שהיה מקודם. נמצא, שגם בניסים אלו, הגילוי שם הוי' הוא, בהתלבשות בהטבע של כללות הדבר שנעשה בו הנס, וע"י זה, נעשה בו הרמה ועלי'.

רק שזה גופא צריך ביאור, דלכאורה, הרי בפועל, ענין הנס שלמעלה מהטבע הוא, באופן שמשדר את הטבע, אפי' שזה רק בפרט א', אבל באותו הפרט זהו שידוד הטבע, ולמשל, קריעת י"ס, שבטל טבע זרימת המים. ואם כן, איך אפשר לומר, שענינו לרומם את הטבע?

ועוד יותר, מבואר בלקו"ש חי"ז (עמ' 151) שתכלית ההנהגה הניסית שלמעלה מהטבע, אינה לפעול בעולם, אלא לגלות את הבלי גבול דאלוקות, איך שהוי' למעלה לגמרי מהעולם, וזה נרגש בעולם ע"י ביטול מציאות הטבע. וא"כ מצינו, שענינו של הנס הוא, לבטל הטבע, להראות שהטבע אינו תופס מקום לגבי הבלי גבול של אלקות?

ב

יבאר דע"י הניסים שלמעלה מהטבע נעשה הרמה בטבע

ואולי יש לומר, על פי המבואר בענין הניסים המלווים בטבע (ע' בלקו"ש שם עמ' 154), שבנס המלווה בטבע מצינו ב' קטבים: מחד, הוא נס. וא"כ, הוא למעלה מהטבע, בדיוק כמו נס שלמעלה מהטבע, וכהפס"ד, שמברכים הברכה ברוך שעשה לי נס, בין על נס שלמעלה מהטבע, ובין על נס המלווה בטבע (ואדרבה דווקא על ניסים המלווים בטבע אומרים חז"ל "לעשה נפלאות גדולות לבדו").

לאידך גיסא, הנס גופא שהוא לגמרי למעלה מהטבע, יורד ומתלבש בדרכי הטבע, ופועל על הנהגת הטבע, שהטבע גופא יתנהג ע"פ רצונו של הקב"ה. וכמבואר במאמר כימי צאתך תשי"ב, שבנס המלווה בטבע מתגלה, שאוא"ס, מושל ושולט על הטבע עצמו, שהטבע יהיה כפי רצונו.

והגם שזהו נס המלווה בטבע, אמנם, ע"פ המבואר במאמר זה היום כו' (הובא גם בהערה 55 בלקו"ש שם), שגם נס שלמעלה מהטבע נעשה עלי' והרמה בטבע, א"כ מובן, שגם נס שלמעלה מהטבע יש ב' ענינים אלו.

וע' בהערה הנ"ל שכ' וז"ל: "...דזה שהנס (אוא"ס שלמעלה מהעולם) מאיר בעולם וטבע הוא, [לא רק מפני הבל"ג שבו (שיכול להתפשט עד למטה מטה, גם בטבע ועולם) כ"א גם] מפני שגם בהבל"ג ונס כלול "טבע" (וגבול). ולכן, המשכתו בעולם היא באופן, שאינו משדר כללות הטבע, רק "אותו הדבר שבו היה הנס, שעיי"ז נעשה רוממות הטבע". עכ"ל.

וא"כ עפ"ז מובן, שגם בניסים שלמעלה מהטבע, שבאים בדרך המשכה מלמעלה למטה, וענינם לא לפעול בעולם, אלא רק לגלות הבל"ג דאלוקות, בכל זאת, אינם מבטלים לגמרי את המטה.

ואפשר להוסיף ביאור בזה, מהמבואר בלקו"ש ח"ה פ' תולדות, שבהמשכה מלמעלה למטה, כיון שנמשך להמטה, זה מראה שיש למטה תפיסת מקום לגבי המשכה זו (שהרי ענינה שימשך למטה, וא"כ, יש להם אחיזה בגדרי הטבע). וא"כ, גם בנס שלמעלה מהטבע, כיון שפועל על הטבע, יש זיכוך הטבע, ואינם מבטלים לגמרי את הטבע.

ג

מצריך ביאור בהנ"ל

רק שעדיין חסר ביאור בזה, איך מצד אחד מדגישים בחסידות שנס שלמעלה מהטבע משדד מערכות הטבע, וזה ענינו. עם המבואר בנ"ל שיש בו (בנס) התלבשות בטבע? גם צ"ב מה שמבואר בהערה, שבהבל"ג ונס כלול טבע (וגבול).

וי"ל ההסברה בזה, דהנה ידוע שהנס שרשו באוא"ס שלמעלה מעולמות, ולכן, מצד גילוי זה, נרגש שהנס ענינו לגלות את הבל"ג, והיינו לשבור הטבע, וזהו ענין הנס. אבל האופן איך שהנס מתגלה בעולם בפועל הוא, באופן שיש נתינת מקום לטבע.

ואפשר לחלק זה ע"ד החילוק המבואר בענין נס המלוּבש בטבע, שיש איך שהוא מצד ענין האור, ויש איך שהוא מצד הכלים (עי' לקו"ש חט"ז עמ' 588). מצד האור, גילוי הנס הוא, כמו שהוא בשרשו. והיינו, שהוא בל"ג, וזה מה שמאיר בעולם. ומצד הכלים, (היינו פעולתו בעולם) ענינו הוא, שיחדור בהעלם וההסתר של לבושי הטבע. והגם שזהו עיקר בהנס המלוּבש בטבע, אבל בכללות, כיון שגם על נס שלמעלה הטבע אומרים, שענין הנס הוא, מלשון הרמה, היינו, שמרומם מהטבע עצמו, הרי שיש ענין ובחי' זו בדקות, ג"כ בנס שלמעלה מהטבע.

וא"כ מובן, שע"י נס שלמעלה מהטבע, נעשה יחוד הוי' ואלוקים, ולא רק המשכה של הוי' באלוקים. אלא שע"פ המבואר לעיל מובן, דיש כאן ג"כ חיבור של הנס והטבע, ולכן זה שייך ג"כ לענין יחוד הוי' ואלוקים, כמבואר בעטר"ת. וי"ל, שביחוד זה יש גם ב' הפכים, (והגם שמבואר, שרק בנס המלוּבש בטבע צריך כח העצמות לחבר ב' הפכים, אמנם, יש חילוק בין ב' האופנים בחיבור ההפכים. ואכ"מ) וא"כ, זוהי מדרגא נעלית יותר, כי א"א ששם הוי' ימשך בשם אלוקים, כי הרי הם הפכים.

ולכן מוכרח, שיחוד זה בא מבחי' עליונה יותר משם הוי' שכולל ב' הפכים, וע"ד המבואר בהמשך ע"ב ח"ב עמ' תתקל"א בענין שילוב הוי' באד', וז"ל: "דשילוב שם הוי' באד' הוא, שהאור דשם הוי' שמצטמצם בשם אד', דאע"פ שהאוא"ס מלא כל הארץ ממש בזמן ומקום, מ"מ, הזמן ומקום נהיה בבחי' מציאות..., והוא בבחי' הגילוי מלמעלמ"ט, והוא בכח הא"ס הכל יכול".

והיוצא מזה, שע"י נס, נפעל גילוי בתחתונים, כדלקמן. רק, שמכיון שזה גילוי שלמעלה מהטבע, לכן אין זה שייך לטבע (ותחתונים) ממש, והגם שהנס מרומם הטבע, אבל זהו ענין שנפעל מצד הכלי כנ"ל. ולכן גם פרט זה שמרומם את הטבע, אין זה אמיתית החיבור ביניהם.

הנה יוצא, שמעלת הנס היא, שמהווה ביטוי לאור נעלה מהעולם, ולכן העולם מתבטל כלפיו. אבל יש בו חסרון, שהרי אינו יוצר שינוי בגודרי הבריאה עצמה, ולכן מגיעים לענין השני, "ניסים המלווים בטבע".

ד

יבאר שרש התמידיות שבטבע

רק שקודם לכן, צריך להקדים המבואר במאמר כימי צאתך, שהטבע גם קשור עם אור בל"ג. והיינו, שכאשר העולם מונהג בדרך הטבע, יש בו גילוי של אור בל"ג, שבא לידי ביטוי, בזה שיש נצחיות בנבראים. שהרי, אם לא היה בל"ג בעולם, לא היה אפשרות של נצחיות בנבראים, עי"ש באריכות.

וההבדל בין נס המלווה בטבע לתמידיות שבטבע הוא, דבטבע, הגם שיש בו ביטוי של בל"ג, אבל הבל"ג קשור עם גבול ומתאחד עם הגבול, ולכן בחי' הבל"ג מתבטא בזה שהטבע המוגבל הוא באופן של תמידיות. (עי' בלקו"ש ח"ה עמ' 89 בהערות) משא"כ נס, זה ביטוי של הבל"ג כשלעצמו. וענין זה בנס, הוא לא רק בנס שלמעלה מהטבע, אלא גם בנס המלווה בטבע.

וא"כ יוצא, שגם בנס המלווה בטבע, אין הכוונה שאין שידוד מערכת הטבע, אלא שבכ"ז הנס מלווה בטבע. עיין שם במאמר.

ובפשטות גם ענין זה שהטבע הוא אלוקות, היינו שיש בו ענין הנצחיות, קשור עם ענין דיחוד הוי' ואלוקים. דהרי זה שבטבע לא ניכר אלוקות, זה ענין של העלם והסתור, שמעלים על גילוי הבל"ג שקיים בטבע. וענין יחוד הוי' ואלוקים הוא, שגם הטבע קשור עם בחי' הבל"ג שקשור עם שם הוי'.

רק שלכאורה צ"ב, דביחוד הוי' ואלוקים נמשך גילוי שם הוי' בעולם, ע"ד ענין הנס שנמשך בעולם, וכאן הרי צריך לגלות ענין שקיים בטבע עצמו?

והנה מבואר בלקו"ש חי"ז (בשיחה הנ"ל), שבהנהגת הטבע יש ג"כ ענין שלמעלה מהטבע. וכמבואר שם, שבהכרה בגדולתו בהנהגת הטבע, יש ב' אופנים:

א) התבוננות בהנהגת הבריאה, שעיי"ז באים להכרה שיש בעה"ב לבירה זו. ב) ההתבוננות בענין לא ישבותו – העדר השינוי בהנהגת הטבע, שזה ענין שלא יכול לבוא מצד הנבראים, אפי' לא מצד אור אלוקי שמלובש בהגבלה של העולם, אלא זה בכח הא"ס שניתן בהנהגת הטבע.

ומבואר שם, שבעצם זה שיכול להיות ענין התמידיות שבטבע, זהו גם ענין שלמעלה מנס.

ועי' שם בהערה שמביא לשון העקידה: "סדר המציאות לפי הטבע יעיד על אמיתית מציאותו ית'. וי"ל הכוונה בזה, אמיתית שורש הנצחיות שבנבראים, הוא רק מעצמותו ית' שלמעלה מכל ענין של אור וגילוי, כי כל אור הוא בגדר שינוי עכ"פ, (מאחר שמציאותו גופא נעשה ע"י השינוי שבא מן המאור) ובמילא, אא"פ לבא ולהשתלשל מהם עניין של העדר השינוי. ורק מעצמותו ית', שלמעלה מכל עניין וגדר של השינוי, דאני הוי' לא שניתי – אפ"ל נצחיות שבנבראים. ולכן, סדר המציאות לפי הטבע, יעיד על אמיתית מציאותו ית', דהיינו עצמותו ית' (עי' המשך ס"ו עמ' שמ"ג... ועוד). עכ"ל.

ועי' ג"כ במאמר כימי צאתך, שמבאר איך שבתמידיות שבטבע, בשרשו הוא מת"ת הנעלם, הכולל ומחבר שני ההפכים – גבול ובל"ג, ולכן הגילוי הבל"ג (הנצחיות) הוא גם בגבול (טבע).

ה

יבאר ההפרש בין תמידיות הטבע לענין הניסים

ולכאורה, עניין זה – שהנצחיות שבטבע מורה על עצמותו וכו' – י"ל, שזהו ביטוי של יחוד הוי' ואלוקים בדרגה נמוכה יותר. דהגם שהטבע קשור עם אלוקות, אבל כיון שאין זה בגילוי בטבע, צריך התבוננות לראות את השינוי של הטבע לאלוקות. וא"כ, למרות שבשורש זה גבוה מאוד, וכמבואר לעיל שזה מורה על עצמותו, אבל בפועל בעולם, אין מאיר בגילוי.

ולכן, אין זה כהניסים שלמעלה מהטבע, ששם מאיר גילוי אלוקות בגילוי. ועד"ז בענין היחוד בדרגה הא', שהוי' מאיר בנבראים, וכאן זה רק ע"י התבוננות.

אמנם, אעפ"כ יש מעלה בפרט זה, וכן מבואר בלקו"ש חט"ו עמ' 370, שמבאר דכל הגבוה יותר נופל למטה יותר, ומבאר שם בענין הניסים, שניסים המלובשים בטבע, יש להם שורש גבוה יותר מניסים גלויים. וטבע עצמו, יש לו שורש עוד יותר

נעלה, שניסים גלויים שרשם בגילויים, שמוגבלים בקו של גילוי, ולכן הנס חייב להיראות בגילוי.

ניסים המלובשים בטבע, שרשם מאור שלמעלה מגילוי, ולכן הניסים מלובשים בלבוש של טבע, אבל, כיון שזה נראה בחוש, שזה למעלה מהטבע, מובן שזה אור שעכ"פ בגדר גילוי. ודווקא תשועות שמלובשים בטבע גופא, נלקחים מעצמות שלא מוגדר בגילוי כלל. ולכן ישועה נעשה באופן כמו דרך הטבע ממש (וע' שם בהערה שמקשר זה לענין דחנוכה שעניינו להפוך את החשך).

ובחי' זו יכולה להיות רק מצד עצמותו, דמכיון שכל הדרגות הם גילויים, אזי הגילוי הופך את ההעלם, ולכן היחוד הוא באופן שמעלה את ההעלם והסתר. אבל ע"י עצמות, שהוא כל יכול, ואינו מוגדר בגדר של העלם וגילוי, ואין חילוק ביניהם, אזי יכול להפוך לגילוי. וכמבואר בכ"מ בלקו"ש ואכ"מ.

ע"ד המבואר בענין המעלה שתחתונים יעלו לעליונים, שהמטה מזדכך. והיינו, דהגם שמאיר אור מוגבל בעולם בפועל, אבל דווקא באור זה, רואים איך שזה חודר בתוך גדרי הנבראים מצד עניינם הם. וא"כ, מצד הזיכוך מעלתו גדולה יותר, ומצד האור, הדרגא הא' נעלית הרבה יותר.

ועי' בלקו"ש ח"ח עמ' 27, שמבאר שעיקר המעלה היא בזיכוך המטה, אלא, שתכלית השלימות בזה הוא, שהמטה יתעלה כ"כ, עד שיהיו בו גם ענין האור של העליון.

א"כ מצינו, שהגם שאינו מתעלה שיהיה בו האור של העליון, אבל כשיש זיכוך המטה, זהו ענין שקשור עם מציאותו. עד"ז י"ל בענין הטבע, שהנצחיות שבו זה שהוא בהגבלה, אבל זה גילוי שקשור עם מציאותו.

וזה לכאורה דרגא ביחוד הוי' ואלוקים מלמטה למעלה, ששם אלוקים נעשה כלי מוכשר להגילוי של הוי' בתוכו. לכאורה, יש להוסיף במעלה שיש בענין הטבע עצמו, ע"פ המבואר במאמר ושבתה ס"ו, שע"י שם אלוקים, הוא יודע את הוי' במוח, ונקלט בבחי' פנימיות מאד. ואף שהידיעה ע"י ההעלם דשם אלוקים, א"י גילוי הוי' ממש כמו שהוא, אבל אדרבא מבואר שם, דדווקא ע"י שם אלוקים מתגלה שורש ההעלם – ההעלם העצמי, עיי"ש.

ו

יבאר המעלה בניסים המלובשים בטבע

והנה, יש דרגא נוספת, והיא, ניסים המלובשים בטבע. ובביאור מעלת ניסים המלובשים בטבע, מבואר במאמר כימי צאתך (מלקט ד'), ששרש הניסים המלובשים בטבע, הם בדרגא נעלית יותר מאשר נס שלמעלה מהטבע. כי בניסים שלמעלה

מהטבע, הגילוי דאוא"ס הבל"ג שלמעלה מעולמות הוא, באופן שהטבע מתבטל ע"י הגילוי - שידוד מערכות הטבע, וממילא לא נמשך גילוי בעולם. לעומת זאת, בניסים המלווים בטבע, הגילוי דאוא"ס שלמעלה מעולמות, הוא בהעולם עצמו. וכיון שהעולם עצמו הוא גבול, והרי גבול ובל"ג הם ב' הפכים, לכן, בכדי שהגילוי דאוא"ס הבל"ג יהי' בהגבול דהעולם, הוא ע"י המשכת בל"ג מעצמות דאוא"ס שנמצא בכל מקום, ו"א בהגבול דהעולם.

ועי"ש, עוד ביאור במעלת נס המלווה בטבע והוא, שבנס המלווה בטבע, מתגלה שאוא"ס מושל ושולט על הטבע עצמו, שהטבע יהי' כפי רצונו.

א"כ רואים, ששורש הניסים המלווים בטבע, הם נעלים יותר מהניסים שלמעלה מהטבע, כיון שנתגלה שאלוקות אינו מוגבל גם בהגבלות שלמעלה מהטבע, אלא הוא למעלה מטבע, ולמעלה גם מלמעלה מן הטבע, ולכן יכול לחברם ביחד. ע"י ג"כ לקו"ש ח"ד פ' שלח שמבאר שענין זה [שמגלה שאלוקות לא מוגבל גם בהגבלות שלמעלה מהטבע] התגלה בעיקר בקדה"ק, ששם הי' חיבור של מקום עם למעלה ממקום.

אבל עדיין יש חסרון בנס המלווה בטבע, והוא, שזה בא ע"י גילוי מלמעלה. וא"כ, הגם שזה פועל בטבע, אבל כיון שאי"ז מצד טבע, אלא גילוי נס שנוסף על הטבע, אזי סו"ס יש חסרון, ואי"ז פועל במציאותו של הטבע כמו שהוא.

וכן מבואר כאמור במאמרים הנ"ל, שגם נס המלווה בטבע הוא נס, רק שיש בו המעלה דהנהגת הטבע שפועל בטבע, אבל אי"ז גדר הטבע עצמו, ולכן יש איזה שהוא חסרון ביחוד. רק שאעפ"כ, זה הרבה יותר נעלה מהב' דרגות לעיל הקודמים, הן מצד זה שמאיר אור הבל"ג דלא כבהנהגת הטבע, שאין גילוי זה. והן מצד זה שזה פועל בטבע. היינו בגדרי העולם. דלא כהניסים שלמעלה מהטבע, שאין הטבע כלי להגילוי ולכן הוא נשאר.

ועכ"פ, רואים כאן יחוד הוי' ואלוקים. שהוי' מתאחד עם אלוקות, באופן שיש שייכות ביניהם, וזה נעלה יותר, הן מהניסים שלמעלה מהטבע, שאין יחוד ממש עם הטבע, כיון שסו"ס נעשה שבירת ובטול הטבע. וכן גם לא כתמידיות שבטבע, ששם לא נרגש כ"כ הבל"ג.

והנה, במאמר כימי צאתך (הנ"ל) מבאר, שב' המעלות בניסים המלווים בטבע כנ"ל, הם ב' פרטים בענין הנס המלווה בטבע, וז"ל (ס"ב): ע"פ הנ"ל, שגם בתמידיות שבהנהגת הטבע, הוא ע"י המשכת הגילוי דאוא"ס הבל"ג שלמעלה מעולמות, והמעלה שבניסים היא, שעל-ידם נמשך הגילוי דאוא"ס הבל"ג עצמו שלמעלה מהתלבשות בגבול. וי"ל דב' הסוגים בניסים – ניסים המלווים בטבע, וניסים שלמעלה מהטבע – הם שני אופנים בגילוי דאוא"ס הבל"ג שלמעלה מהתלבשות וגבול.

ועפ"ז, מה שנת"ל שהמעלה דניסים המלובשים בטבע, היא הענין והמעלה דהנהגת הטבע, והמעלה דניסים המלובשים בטבע, היא בענין מעלת הניסים עצמם (גילוי אוא"ס הבל"ג שלמעלה מהתלבשות) שבהם מתגלה, דזה שאוא"ס הבל"ג (שלמעלה מהתלבשות) מושל ושולט על הטבע, באופן, שגם הטבע עצמו נעשה כפי רצונו. עכ"ל.

וצ"ב, מה הם ב' העניינים בניסים המלובשים בטבע. דלכאורה מבואר, שנס הוא אוא"ס הבל"ג שלמעלה מהתלבשות בגבול, וא"כ, מהו הביאור הראשון שמבואר, שבנס המלובש בטבע יש מעלת התמידיות שבטבע שאוא"ס מתלבש בגבול?

ולכאורה הביאור הוא, שהבל"ג מתלבש בטבע לא כמו שהוא מצ"ע, שהרי זה אוא"ס שלמעלה מהתלבשות; אלא ע"ד המבואר בלקו"ש חיי"ז בהערה דלעיל, שזה שבנס אוא"ס שלמעלה מהעולם מאיר בעולם וטבע, הוא לא רק מפני שהבל"ג שבו יכול להתפשט עד למטה מטה גם בטבע ועולם, כ"א גם מפני, שגם בהבל"ג נס כלול טבע (וגבול), היינו שיש טבע שוכלל בנס. ועפ"ז י"ל גם כאן שיש פה איזה התכללות של הטבע בהנס.

וא"כ יוצא, שיש ב' עניינים בנס המלובש בטבע: א) שהנס מתלבש בטבע, היינו טבע שכלול מהנס והבל"ג. (התכללות תחתון בעליון) ב) שהנס מושל ושולט על הטבע, שיכול לעשות כפי רצונו. ופרט זה לא מתייחס לטבע, אלא לגילוי הבל"ג ששולט על הטבע. (התכללות תחתון בעליון)

ועפ"ז יוצא, שגם בנס המלובש בטבע יש ב' דרגות, ביחוד האם הנס שייך לענין הטבע.

וא"כ יוצא, שיש כמה דרגות בשייכות הטבע לאלוקות, (וכל דרגא מבטא בחי' ביחוד הוי' ואלוקים כנ"ל) נוסף על הטבע עצמו שהוא גבול ואין לו שייכות לבל"ג:

א. תמידיות שבטבע – שמצד אחד נשאר טבע עם כל גדרי הטבע, ובכ"ז יש בו עניין הניצחיות, שזהו בל"ג שמתלבש בהטבע.

ב. איך שהטבע כלול בלמעלה מהטבע – איך שהבל"ג כולל את ענין הטבע.

ג. נס המושלל לגמרי מעניין הטבע – רק שהנס מושל ושולט על הטבע שיהי' כפי רצונו, ושייך ונותן מקום לטבע.

ד. ניסים שלמעלה מהטבע.

והנה, מבואר בכ"מ, שיש דרגא נעלית יותר ביחוד הוי' ואלוקים. והוא, שבכל הדרגות החיבור עם אלוים הוא, או באופן שנמשך גילוי למטה, או באופן שהמטה מתעלה ממציאותו. אבל, ישנו יחוד נעלה יותר, שהתחתון בעצמו, כמו שהוא תחתון, מתהפך לאור. והיינו, שההעלם דשם אלוים עצמו מתגלה. נועי' ג"כ המבואר בפתח אליהו בפ' ענין הטבע. וכן מבואר בוידעת, שבאמת הטבע גופא הוא למעלה מהטבע,

רק שהטבע מעלים ומסתיר ע"ז, ולכן ענין יחוד הו"א הוא, לגלות שגם הטבע הוא למעלה מהטבע].

ז

יבאר החידוש בענין חיבור הנס והטבע לעת"ל

ואולי יש להוסיף, שזה שייך להחידוש שיהיה בענין הניסים דלע"ל, שאז יהיה שלימות היחוד בין הנס והטבע. כיון שאז יהיה שלימות היחוד בין הו"י ואלוקים.

וכמבואר במאמר כימי צאתך תשי"ב, שלע"ל החידוש יהיה "אראנו נפלאות". דהגם שהנפלאות יהיו מלובשים בטבע, מ"מ יראה את הנפלאות, שהטבע לא יסתיר על הנס. ומבואר הטעם בזה, כי לע"ל גם הטבע יהיה כלי לגילוי אוא"ס הבל"ג שיתלבש בו, ולכן גם הניסים המלובשים בטבע יהיו בגילוי.

והיינו, שעכשיו הטבע הוא מציאות. ולכן, ככל שהנס מלובש יותר בטבע, אזי הטבע מעלים על הנס. ולע"ל, שהטבע יהיה כלי לאוא"ס, הנס יהיה בגילוי.

ויש להוסיף ביאור בענין זה, והוא, שהרי במאמר הנ"ל מביא דענין הניסים הוא – שעל ידם מתגלה שהוא ית' מושל ושולט על הטבע, ובזה גופא שני האופנים: איך שזה בנס שלמעלה מהטבע, ואיך שזה בנס המלובש בטבע. שבנס המלובש בטבע, השליטה היא גם על הטבע עצמו, ובנס שלמעלה מהתלבשות בטבע, הגם שזה לא מצד הטבע עצמו, אלא רק שיכולתו לשבור הטבע, אבל השליטה היא על כל מציאות הטבע. ולאח"ז מבאר, שזה שלע"ל גם הניסים שלמעלה מהטבע יהיו באופן של אראנו, הוא גם מעלה בנפלאות, כי זה שיראו את הנפלאות והטבע לא יסתיר הוא, כי אז המציאות דטבע לא תהיה היפך הבל"ג;

וא"כ יהיו ב' המעלות: השליטה על הטבע, והטבע לא ישבר. וביחד ע"ז, זה יחדור בכל מציאות הטבע.

והיינו, שיש ב' דרגות בגילוי אוא"ס: (א) כמו שנרגש בעולם, שזה ניסים שלמעלה מהטבע. שהעולם מרגיש הגילוי אוא"ס, ולכן העולם מתבטל ונשבר הטבע. וא"כ, זהו כאילו שזה שייך לעולם, שיש מקום לשינוי הטבע הזה מצד העולם, והיינו, שהעולם מרגיש גילוי ואזי הוא מתבטל. (ב) יש מה שאוא"ס הוא הבע"ב, ושולט על הכל, הגם שמצד הדבר אין שום מקום לזה שענין זה הוא ניסים המלובשים בטבע, ולכאור' ענין זה הוא מצד העצמות שלא מוגדר, ולכן יכול להיות באופן כזה שהנס לא נחשב. היינו, שזה באופן שמצד חוקי הטבע אין מקום לזה, שהרי הטבע לא מתבטל, וא"כ זה מראה, שלא נרגש אוא"ס בעולם, וזה שמשנתנה הטבע, הוא מצד השליטה של אוא"ס, ששולט, גם כאשר בדבר לא נרגש כלום.

וא"כ מובן, שענין הב' לא שייך להיות מורגש בעולם, ורק ענין הא' יכול להיות מורגש בעולם. משא"כ לע"ל, העולם יהי כלי לענין השני, היינו, השליטה של אוא"ס על העולם, וא"כ, הביטול שזה יפעל, יהיה בכל מציאות העולם, כיון שהגילוי נרגש בעולם. ע"ד האופן הראשון, שנרגש הגילוי בעולם. וא"כ, יהיה מעלה בנפלאות, בזה שיהיו ב' הענינים יחד, בין הגילוי ובין השליטה של אלוקות על מציאות הטבע וזהו תכלית היחוד של נס וטבע – הוי' ואלוקים.

ולכאור', עניין זה הוא מצד מעלת הניסים בעצמם והיינו שזהו מצד הגילוי של הנס (הוי') שהנס והגילוי פועל עליית הטבע באופן שיוכל להיות ב' האופנים הנ"ל; אבל אין זה שייך לעניין הטבע מצד עצמו.

ועניין הטבע מצד עצמו מבואר בד"ה פתח אליהו (סה"מ מלוקט ה'), וע"ש שענין נס וטבע הוא, דעת תחתון ודעת עליון. וא"כ, שלמות היחוד הוא, שיתגלה, שב' הענינים דד"ת וד"ע – שהוא שורש לנס וטבע, הוא מב' קוים שאוא"ס שהוא למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית שבשרשם הם ענין א', ועי"ז מתגלה גם בעולם שהטבע הוא מאוחד עם למעלה מהטבע, ועי"ז נשלמת הכוונה של בריאת העולם והטבע.

